

บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

ฉลอมชัย คำสีแก้ว¹, พรศักดิ์ สุจิตรีรักษ์²

^{1,2}สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง,

Email : thekop2528@gmail.com¹, dr_singha@hotmail.com²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ทราบระดับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 และ 2) เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หัวหน้าวิชาการและครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จำนวน 254 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ชนิดมาตราประมาณค่า 5 ระดับ และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .986 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว กรณีเมื่อพบความแตกต่างจะนำไปทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ

ผลการวิจัย พบว่า

1. บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการประพฤติเป็นแบบอย่าง ด้านการกำหนดนโยบาย ด้านการสัมพันธ์ชุมชน ด้านการอบรมสั่งสอน ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน และด้านการจัดอาคารสถานที่ตามลำดับ
2. บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ของโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบรายคู่พบว่า ด้านสัมพันธ์ชุมชน และด้านการประพฤติเป็นแบบอย่าง ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน, การส่งเสริมคุณธรรม, จริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียน

The Role of School Administrators in Promoting Students' Ethics and Morals in Schools under the Office of Ratchaburi Primary Educational Service Area I

Chalongchai Kamsikaew¹, Phornsak Sucharitrak²

^{1,2}Educational Administration under the Muban Chom Bueng Rajabhat University,

Email : thekop2528@gmail.com¹, dr_singha@hotmail.com²

Abstract

The purposes of this research were to: 1) examine the role of school administrators in promoting students' ethics and morals in schools under Ratchaburi Primary Educational Service Area Office I; and 2) compare the role of school administrators in promoting students' ethics and morals among schools under Ratchaburi Primary Educational Service Area Office I classified by school sizes. The sample consisted of 254 school administrators and teachers from Social Studies, Religion and Culture discipline. The samples were selected by using the stratified random sampling technique. The research instrument included a five-rating scale questionnaire with the reliability of .986. Data analysis used percentage, mean, standard deviation and One-way Analysis of Variance using Scheffe Method. The results were showed that:

1) the role of school administrators in promoting students' ethics and morals in schools under Ratchaburi Primary Educational Service Area Office I in all aspects were at a high level overall, with the highest mean score being a role model, followed by formulating the policy, building community involvement, educating, arranging students' activities and maintaining the buildings, respectively; and

2) the overall statistical significant difference of the role of school administrators in promoting students' ethics and morals were at .05, however, in terms of the multiple comparison test, there were no significant differences between 2 items which were the community involvement and being a role model for school administrators in promoting students' ethics and morals.

Keywords: School Administrators, Promoting Students' Ethics and Morality in Schools

บทนำ

สภาพของสถานการณ์ปัจจุบันในสังคมไทย ชี้ให้เห็นประเด็นปัญหาวิกฤติอันน่าเป็นห่วง จากการพัฒนาที่ขาดความสมดุลโดยมุ่งสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจแต่ประการเดียวทำให้ทรัพยากรมนุษย์และสังคม รวมทั้งโครงสร้างและกลไกบริหาร และการจัดการต่าง ๆ ปรับตัวตามไม่ทัน ทำให้เกิดความไม่สมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาทางด้านจิตใจ โดยเฉพาะเมื่อเกิดกระแสโลกาภิวัตน์ที่มาพร้อมกับวัฒนธรรมต่างชาติ ซึ่งส่งผลกับประเทศที่ขาดการเตรียมความพร้อมที่ดีต่อการเปลี่ยนแปลงในกระแสโลกาภิวัตน์ มีผลให้สังคมไทยซึ่งถูกกระทบอย่างรุนแรง จากกระแสวัตถุนิยมและวัฒนธรรม การบริโภคอันส่งผลกระทบต่อคุณธรรม จริยธรรมของประชาชน จนเป็นปัญหาทางสังคมอย่างน่าเป็นห่วง ในขณะเดียวกันคนไทยกำลังประสบปัญหาวิกฤติทางค่านิยมที่เป็นผลกระทบจากการเลื่อนไหลทางวัฒนธรรมต่างชาติ ทำให้คุณธรรมและจริยธรรมของคนไทยลดลง โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน เนื่องจากวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงส่งผลให้สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และสถาบันศาสนา มีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูให้ความรู้ ปลุกฝังศีลธรรมให้เยาวชนคนไทยมีคุณภาพและจริยธรรมลดน้อยลง นำไปสู่ค่านิยมและพฤติกรรมที่เน้นวัตถุนิยมและบริโภคนิยมเพิ่มมากขึ้น (สิทธิศักดิ์ แก้วทา, 2555 : 51)

สถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษา ซึ่งทำหน้าที่หล่อหลอมทางสังคมให้กับเด็กและเยาวชนนั้น ขาดประสิทธิภาพในการดำเนินการและขาดการบูรณาการร่วมกัน พ่อแม่ ผู้ปกครองอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบปล่อยปละละเลย เพราะด้วยสภาวะทางเศรษฐกิจบีบบังคับทำให้ต้องแก่งแย่งแข่งขันกันทำมาหากินเพื่อความอยู่รอด จนมองข้ามความสำคัญของการปลุกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้กับบุตรหลานของตน ในส่วนสถาบันการศึกษา พบว่าหลักสูตรการเรียนการสอน

ชั้นพื้นฐานทุกระดับชั้นยังขาดการสอดแทรกเรื่องคุณธรรม จริยธรรม จิตสำนึกสาธารณะ และคุณลักษณะของพลเมืองที่ดี ให้แก่นักเรียน นักศึกษาอย่างต่อเนื่อง และเป็นแบบแผนในการเรียนการสอนวิชาจริยธรรมมุ่งศึกษาเพียงภาคทฤษฎี แต่ไม่ได้มุ่งเน้นการฝึกปฏิบัติอย่างจริงจัง ขาดกระบวนการในการประเมินและฝึกอบรมคุณธรรม จริยธรรมของผู้สอน ส่งผลให้บุคลากรบางส่วนมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม เช่น ลงโทษนักเรียนรุนแรงเกินกว่าเหตุ กระทำอนาจารลูกศิษย์ กลายเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีให้กับเด็กและเยาวชน บรรทัดฐานของสังคมเน้นให้คุณค่าทางวัตถุมากกว่าจิตใจ ให้คุณค่ากับคนเก่งมากกว่าคนดี จึงทำให้เด็กและเยาวชนจำนวนมากมองข้ามความสำคัญของคุณธรรมและจริยธรรมประจำใจ ละเลยคำสอนทางศาสนา และวัฒนธรรมประเพณี อันดีงามของประเทศชาติ ลุ่มหลงไปกับค่านิยมตะวันตก ประกอบกับสภาพสังคมในปัจจุบันได้ประสบกับปัญหาการเกิดวิกฤติทางศีลธรรมในสังคม เกิดความไม่สอดคล้องกันของคนในชาติ มีการแบ่งแยกเป็นฝ่ายของประชาชนในประเทศ อันก่อให้เกิดภาวะสังคมไร้ระเบียบ ซึ่งได้ส่งผลกระทบในทางลบต่อเด็กและเยาวชนอย่างมหาศาล จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกภาคส่วนของสังคมจะต้องร่วมมือกันในการดำเนินการปลุกฝังคุณธรรม จริยธรรมควบคู่ไปกับการพัฒนาศักยภาพให้แก่เด็กและเยาวชนในทุก ๆ ด้าน ซึ่งเปรียบเสมือนการป้องกันปัญหาระยะยาวของประเทศชาติ มิให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานของสังคม และกลายเป็นปัญหาสังคมต่อไปในอนาคต อันจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศชาติอย่างใหญ่หลวง (กรมการศาสนา, 2552) ทำนองเดียวกับ นันทพร เชื้อคำ (2555 : 89) กล่าวว่า การปลุกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์แก่นักเรียนควรได้รับความร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่าย ได้แก่ สถานศึกษา สถาบันครอบครัว

ชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เด็กและเยาวชนปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดี มีศีลธรรม สถานศึกษาและสถาบันครอบครัวมีส่วนเกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรง เนื่องจาก ทั้ง 2 สถาบัน มีความสัมพันธ์กับนักเรียน คือ สถานศึกษามีหน้าที่ให้การศึกษาแก่นักเรียน เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง การศึกษา รวมทั้งมีหน้าที่ในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ควบคู่กันไป ส่วนสถาบันครอบครัวมีหน้าที่ให้กำเนิดเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนนักเรียนตั้งแต่เล็กจนโต

สถาบันการศึกษามีความสำคัญเป็นอย่างมาก ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ให้เกิดขึ้นในเด็ก และเยาวชนซึ่งประเทศไทยได้มีการบรรจุ หลักสูตรการเรียนการสอนลูกเสือ เนตรนารี และ ยุวกาชาด ไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของ กระทรวงศึกษาธิการมาโดยตลอด ซึ่งแนวทาง ในการฝึกอบรมเด็กและเยาวชนให้มีลักษณะนิสัย เป็นผู้มีความยุติธรรม มีวินัย เสียสละ ไม่เห็นแก่ตัว ฝึกทักษะด้านความคิดริเริ่ม ฯลฯ ซึ่งล้วนแต่เป็น แนวทางที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาเยาวชนทั้ง ทางร่างกาย และจิตใจ คุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้ เติบโตเป็นพลเมืองดีของชาติต่อไป ดังนั้น ในการเรียนการสอนทุกหลักสูตรและทุกระดับชั้น จึงจำเป็นที่จะต้องสอดแทรกจิตสำนึกสาธารณะ คุณธรรม จริยธรรม ควบคู่ไปกับการเรียนการสอน ลูกเสือ เนตรนารี และยุวกาชาดด้วย เพื่อ กลายเป็นกระบวนการหล่อหลอมทางสังคมของ สถาบันการศึกษาที่มีความต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นที่จะพัฒนาเยาวชน ให้มีอุดมคติ ค่านิยม พฤติกรรม และแนวทาง การดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับอุดมการณ์แห่งชาติ อันจะนำมาสู่ความมั่นคงของประเทศชาติอย่าง ยั่งยืน (กรมการศาสนา, 2552 : 2)

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ อย่างยิ่งที่จะนำสถานศึกษาสู่ความสำเร็จตาม

วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เพราะผู้บริหารจะต้อง เป็น ทั้งผู้นำและเป็นผู้สร้างขวัญกำลังใจให้ครู เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนเกิดลักษณะนิสัยที่ต้องการในโลก ยุคไร้พรมแดน ซึ่งการจัดการศึกษาที่สมบูรณ์นั้น จะต้องพัฒนาทั้งด้านความรู้ควบคู่กับคุณธรรม ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนั้น แผนพัฒนา ประเทศ แผนพัฒนาการศึกษาต่าง ๆ และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้กำหนดนโยบายและกลยุทธ์ โดยมีจุดเน้นการพัฒนาความรู้กับคุณธรรม ซึ่งนโยบายในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ของ กระทรวงศึกษาธิการนั้น กระทรวงศึกษาธิการ ได้นำกรอบแนวคิดของ พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก่ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในแผนการศึกษาแห่งชาติ ที่มุ่งพัฒนาคนให้มีชีวิตที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม โดยกล่าวถึง แนวนโยบายด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมว่า สร้างสังคมไทย ให้เป็นสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญา และการเรียนรู้ พัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้เพื่อ เสริมสร้างคุณธรรมของคน (สำนักงานปลัด กระทรวงศึกษาธิการ, 2554 : 22)

การพัฒนาและส่งเสริมคุณธรรมให้แก่ผู้เรียน จึงเป็นสิ่งจำเป็น และควรกระทำอย่างยั่งยืน เป็น กระบวนการที่ต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง การที่จะ พัฒนาส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ต้องกระทำทั้ง ด้านวัตถุ และด้านจิตใจไปพร้อม ๆ กันจึงจะเกิด ผลดี เพราะคุณธรรมเป็นรากฐานแห่ง ความ เจริญรุ่งเรือง มั่นคง สงบสุข ของบุคคลและ ประเทศชาติ การจัดการศึกษาจึงเป็นองค์ประกอบ ในการช่วยพัฒนาและส่งเสริมคุณธรรมที่พึงประสงค์ ให้กับผู้เรียน การศึกษาที่พึงประสงค์จะต้องเป็น การจัดการศึกษาที่เสริมสร้างชีวิตและสังคมให้ดีขึ้น โดยกลมกลืนกับธรรมชาติ ส่วนหนึ่งของความรู้ ความเข้าใจที่จะนำมาใช้แก้ปัญหาและเสริมสร้างสังคม ดีขึ้น คือ ความรู้ความเข้าใจในคุณธรรม ดังนั้น

การจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องคำนึงถึงทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาควบคู่กันไปด้วย เพราะถ้าผู้เรียนมีความรู้สูง แต่ขาดความเจริญทางด้านจิตใจจะทำให้เกิดปัญหาขึ้น แต่เมื่อพิจารณาการดำเนินการจัดการศึกษาเรื่องคุณธรรมของโรงเรียนพบว่า มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีการพัฒนาคุณธรรมให้แก่ผู้เรียน เช่น ส่งเสริมศีลธรรมและประกวดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านพระพุทธศาสนา มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดแทรกคุณธรรมในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศาสนา และวัฒนธรรม ส่วนกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นยังไม่พบว่ามีการสอนสอดแทรกที่ชัดเจน และยังพบว่านักเรียนมีพฤติกรรมเชิงกระด้าง มีกิริยามารยาทไม่นอบน้อมต่อผู้ใหญ่ ได้แก่ บิดามารดา ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ นักเรียนนำวัฒนธรรมต่างชาติ ซึ่งไม่เหมาะสมกับสังคมไทยมาใช้ จากการวิเคราะห์สาเหตุเบื้องต้น เกิดจากการเรียนการสอนวิชาจริยศึกษาในโรงเรียนแต่ละแห่งไม่เท่าเทียมกัน (บุญพรชัย เหลืองอุ่มพล, 2558 : 264)

นอกจากนี้ การดำเนินงานของโรงเรียน ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ปัญหาที่พบคือ ด้านบริหารจัดการพบว่า ผู้บริหารและบุคลากรขาดการประสานความร่วมมือกับชุมชน นโยบายด้านการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมไม่เป็นรูปธรรมและไม่ชัดเจน ด้านการจัดสภาพแวดล้อม พบว่า สภาพแวดล้อมของโรงเรียนส่วนใหญ่มีบรรยากาศไม่เอื้อต่อการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ขาดวัสดุ อุปกรณ์ และสื่อการฝึกอบรมนักเรียน ด้านการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการนิเทศ พบว่า ขาดการวิเคราะห์หลักสูตรและการจัดทำหลักสูตรเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมกิจกรรมที่เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมพบว่า โรงเรียนไม่สนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมที่เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรมเท่าที่ควร ขาดการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจแก่นักเรียนที่มี

คุณธรรมจริยธรรมดีเด่น ด้านการมีส่วนร่วม ในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน พบว่า ผู้เกี่ยวข้องยังไม่มีส่วนร่วมในการวางแผน การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ขาดการสนับสนุนช่วยเหลือด้านทรัพยากรในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และด้านการกำกับ ติดตาม และประเมินผลที่หลากหลายพบว่า ขาดเครื่องมือที่ใช้ในการกำกับติดตามและประเมินผลที่หลากหลาย ขาดระบบการกำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง ไม่มีการนำผลการประเมินไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุง ส่งเสริม คุณ ธรรม จริยธรรมนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (ไชยพร เรืองแท้, 2556 : 2-3)

ในส่วนของโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ซึ่งเป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีภาระหน้าที่ในการบริหารจัดการศึกษา ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 โดยผลผลิตคือนักเรียนที่มีคุณภาพตามความต้องการของสังคม แต่ในการดำเนินงานของโรงเรียนที่ผ่านในด้านการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน พบว่า การดำเนินงานยังประสบปัญหาหลายประการ ดังนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1, 2559 : 7-9)

1. ด้านการกำหนดนโยบาย พบว่า โรงเรียนไม่มีการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการ ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมกำหนดเป็นหลักสูตร ปรับวิสัยทัศน์ พันธกิจ กำหนดนโยบายส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรม

2. ด้านการประพฤติเป็นแบบอย่าง พบว่า ยังมีครูบางส่วนหรือจำนวนน้อยที่มีข้อบกพร่อง มีปัญหา ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติตนให้เป็นครูที่ดีได้แต่อย่างไรก็ตามถ้าครูที่มีปัญหาเหล่านั้นเป็นข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์หรือแพร่ในสังคม คนทุกคนก็จะถูกกระหนาบกระเทือนไปด้วย เพราะสังคม

พิจารณาและเห็นว่าครูเป็นผู้ทำผิดไม่ได้ ครูขาดคุณธรรมก็ไม่ได้เช่นกัน เพราะครูเป็นบุคคลที่สังคมไว้วางใจให้การยกย่องนับถือ ต้องการให้เป็นแบบอย่างหรือผู้นำที่ดีแก่ลูกหลานของบุคคลในสังคม การประพฤติตนที่มีปัญหาทั้งกับตัวเองกับลูกศิษย์และกับสังคมย่อมเป็นการทำลายคุณค่าในอาชีพครูและตัวครูเอง

3. ด้านการอบรมสั่งสอน พบว่า ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทุกคนในโรงเรียน ควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ผู้บริหารควรเน้นให้ครูสอนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมในทุกครั้งที่เข้าสอน

4. ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน พบว่า โรงเรียนควรส่งเสริมให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนากับชุมชนและเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กร ทั้งภาครัฐและเอกชน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม

5. ด้านการจัดอาคารสถานที่ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีสภาพแวดล้อมภายนอกและภายในยังไม่เป็นระเบียบควรจัดภูมิทัศน์ให้เหมาะสมแก่การเรียนรู้ ส่งเสริมเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม

6. ด้านการสัมพันธ์ชุมชน พบว่า การบริหารสถานศึกษาด้านการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ได้รับการปฏิบัติตนน้อยกว่าการบริหารงานด้านอื่น และมีปัญหาอื่น ๆ ที่หลากหลาย เช่น ผู้ปกครองไม่สนใจการศึกษาของผู้เรียน ชุมชนไม่ให้ความร่วมมือกับสถานศึกษา ครูอาจารย์มีชั่วโมงสอนมากไม่มีเวลาให้บริการชุมชน แหล่งทรัพยากรท้องถิ่นมีน้อย ผู้ปกครองในชุมชนยากจนไม่ให้ความร่วมมือกับสถานศึกษา และขาดวัสดุ ครุภัณฑ์ ในการเผยแพร่เกียรติประวัติของสถานศึกษา เป็นต้น

จากความเป็นมาและสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ประกอบกับผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะนำสถานศึกษาสู่การเปลี่ยนแปลง ฉะนั้นบทบาทของผู้บริหารจึงสำคัญยิ่งในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของ

นักเรียน เพราะผู้บริหารเป็นผู้นำและเป็นผู้สร้างขวัญกำลังใจให้ครูเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การเรียนการสอน ให้ผู้เรียนเกิดลักษณะนิสัยด้านคุณธรรม จริยธรรมตามที่ต้องการในโลกยุคไร้พรมแดน ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมสนับสนุนคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษา และบริหารสถานศึกษาได้ตามบทบาทหน้าที่ของตนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบระดับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) มีโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 เป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) ซึ่งผู้วิจัยนำเสนอวิธีดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ในปีการศึกษา 2559 จำนวน 182 โรงเรียน โดยจำแนกเป็น ขนาดเล็ก 104 โรงเรียน ขนาดกลาง 53 โรงเรียน และ

ขนาดใหญ่ 25 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1, 2559 : 4-9)

ทั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างด้วยการใช้การคิดคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (1970, อ้างถึงใน อีรุติ เอกะกุล, 2549 : 129) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 127 โรงเรียน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นและเทียบสัดส่วน (stratified random sampling) จำแนกเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก 73 โรงเรียน ขนาดกลาง 37 โรงเรียน และขนาดใหญ่ 17 โรงเรียน กำหนดผู้ให้ข้อมูล แบบเจาะจงโรงเรียนละ 2 คน ประกอบด้วย หัวหน้าฝ่ายวิชาการ 1 คน ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 254 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

1) ตัวแปรอิสระ (independent variables) ได้แก่ ขนาดของโรงเรียน จำแนกดังต่อไปนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1, 2559 : 11)

1.1 โรงเรียนขนาดเล็ก (มีนักเรียนตั้งแต่ 120 คน ลงมา) จำนวน 73 แห่ง

1.2 โรงเรียนขนาดกลาง (มีนักเรียนตั้งแต่ 121-400 คน) จำนวน 37 แห่ง

1.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ (มีนักเรียนตั้งแต่ 401 คน ขึ้นไป) จำนวน 17 แห่ง

2) ตัวแปรตาม (dependent Variable) ได้แก่ ตัวแปรที่เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน โดยผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดของ มนัส สานาอะนะ (2550 : 7) เรื่องบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม นักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ยะลา 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการกำหนดนโยบาย 2) ด้านการประพฤติเป็นแบบอย่าง 3) ด้านการอบรมสั่งสอน 4) ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน 5) ด้านการจัดอาคารสถานที่ และ 6) ด้านการสัมพันธ์ชุมชน

3. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (questionnaire) จำนวน 1 ฉบับ ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นโดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ในเรื่องของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน จาก มนัส สานาอะนะ (2550) ตามตัวแปรตามที่ศึกษาในครั้งนี้ โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

1) แบบสำรวจรายการ เพื่อถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) จำนวน 3 ข้อ สอบถามเกี่ยวกับ เพศ ตำแหน่งงาน และขนาดของโรงเรียน

2) แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ตามแนวทฤษฎีของ Likert (อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 69-70) โดยเลือกตอบเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน จำนวน 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ด้านการกำหนดนโยบาย 2) ด้านการประพฤติเป็นแบบอย่าง 3) ด้านการอบรมสั่งสอน 4) ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน 5) ด้านการจัดอาคารสถานที่ และ 6) ด้านการสัมพันธ์ชุมชน ทำการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบความตรงในเนื้อหา นำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : index of item objective congruence) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง .982 จากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์ไปทดลองใช้ (try out) กับหัวหน้าวิชาการ และครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน และวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (reliability) โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ตามวิธีการ ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นที่ .986

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลและประมวลผล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนของ การเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยถึงผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี เขต 1

2) ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง โดยส่งแบบสอบถามทางช่องรับเอกสารของแต่ละโรงเรียนที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 และขอความร่วมมือจากผู้ตอบแบบสอบถามส่งคืนแบบสอบถามหลังจากได้รับแบบสอบถามแล้วภายใน 2 สัปดาห์

3) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ มีขั้นตอนดังนี้

1) ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามในแต่ละข้อคำถาม

2) วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

3) วิเคราะห์ระดับบทบาทในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้านแล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ประเมินค่าระดับความคิดเห็นเฉลี่ย (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ, 2538 : 73) โดยถือว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของ

ผู้ให้ข้อมูลตกอยู่ในช่วงใดแสดงว่าบทบาทในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 อยู่ในระดับนั้น

4) วิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาท ในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) เมื่อพบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมีความแตกต่างกัน จะนำไปทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Method)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ได้ผลการวิจัยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 254 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 56.7 เพศชาย ร้อยละ 43.3 ตำแหน่งเป็นหัวหน้าฝ่ายวิชาการและครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ร้อยละ 50 เท่ากัน สำหรับด้านขนาดของโรงเรียน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก 146 คน คิดเป็นร้อยละ 57.5 โรงเรียนขนาดกลาง 74 คน คิดเป็นร้อยละ 29.1 และโรงเรียนขนาดใหญ่ 34 คน คิดเป็นร้อยละ 13.4

2. ผลการวิเคราะห์ระดับบทบาทของ ผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ใน 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการกำหนดนโยบาย 2) ด้านการประพฤติเป็นแบบอย่าง 3) ด้านการอบรมสั่งสอน 4) ด้านการจัดกิจกรรม

นักเรียน 5) ด้านการจัดอาคารสถานที่ และ 6) ด้านการสัมพันธ์ชุมชน โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พบว่า ระดับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ในภาพรวม พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน มีการปฏิบัติตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการประพฤติเป็นแบบอย่าง ($\bar{X} = 4.42$) ด้านการกำหนดนโยบาย ($\bar{X} = 4.28$) ด้านการสัมพันธ์ชุมชน ($\bar{X} = 4.26$) ด้านการอบรมสั่งสอน ($\bar{X} = 4.24$) ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน ($\bar{X} = 4.24$) และด้านการจัดอาคารสถานที่ ($\bar{X} = 4.19$) ตามลำดับ

3. เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน เป็นรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') ผลการวิจัยพบว่า

3.1 บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 โดยรวม มีบทบาทในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนในโรงเรียนที่แตกต่างกัน 2 คู่ ได้แก่ 1) ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่กับผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก โดยผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่มิบทบาทในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนในโรงเรียนมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก 2) ผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางกับผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก โดยผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางมีบทบาทในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนในโรงเรียนมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก

3.2 บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ด้านการกำหนดนโยบาย พบว่า บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกัน 1 คู่ คือ ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กกับขนาดกลางแตกต่างกัน โดยผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กมีบทบาทในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง

3.3 บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ด้านการประพฤติเป็นแบบอย่าง พบว่า บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

3.4 บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ด้านการอบรมสั่งสอน พบว่า บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกัน 1 คู่ คือ ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก กับขนาดใหญ่ แตกต่าง โดยผู้บริหารโรงเรียนเล็กมีบทบาทในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่

3.5 บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน พบว่า บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกัน 2 คู่ คือ ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กกับผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่แตกต่างกัน และระหว่างผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กกับผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางแตกต่างกัน โดยผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กมีบทบาทในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนมากกว่าผู้บริหาร

โรงเรียนขนาดกลาง และผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่

3.6 บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ด้านการจัดอาคารสถานที่ พบว่า บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน แตกต่างกัน 1 คู่ คือ ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก กับขนาดใหญ่แตกต่างกัน โดยผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กมีบทบาทในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่

3.7 บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ด้านการสัมพันธ์ชุมชน พบว่า บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย มีประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัย นำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. ระดับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลวิจัยเป็นเช่นนี้อาจมีสาเหตุที่ว่าผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในโรงเรียนในการขับเคลื่อนนโยบาย ในด้านการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในโรงเรียน ไปสู่การปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จ ผู้บริหารจึงไม่เพียงเป็นผู้นำด้านการจัดการศึกษาเท่านั้น แต่ยังเป็นผู้นำการประพฤติปฏิบัติทางจริยธรรมที่สำคัญยิ่ง คือ “การสร้างโรงเรียนให้เป็นสถาบันแห่ง คุณธรรม จริยธรรม (ethical institution)” อีกด้วย ประกอบกับคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนมีความสำคัญ

และจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องนำมาใช้ในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีศักยภาพ และมีมาตรฐาน ตรงตามหลักสูตรกำหนด รวมทั้งมีคุณลักษณะ เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมที่พึงประสงค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชามณซ์ กองแก้ว (2553) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และจริยธรรม ของนักเรียนโรงเรียนในเครือข่ายละแอม 1 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และจริยธรรม ของนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการเป็นแบบอย่าง ด้านการอบรมสั่งสอน และด้านการสร้างเงื่อนไขมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญพริษฐ์ เหลืองอุ้มพล (2558) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบทบาท ของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณธรรม นักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับ การพัฒนานักเรียนด้านคุณธรรมมีความสัมพันธ์ ทางบวกในทิศทางเดียวกันในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพ นักเรียน และด้านที่มีความสัมพันธ์ในระดับสูง ได้แก่ ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการบริหารจัดการ ด้านการพัฒนาครู และด้านการเป็นแบบอย่างตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้าน การประพฤติเป็นแบบอย่าง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากกว่าด้านอื่น ๆ เป็นเพราะในการบริหารจัดการองค์กร ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้องค์กรประสบผลสำเร็จ คือ การมีผู้บริหารที่มีความรู้ ความสามารถ

มีวิสัยทัศน์ และทักษะการบริหารโดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ การมีภาวะผู้นำที่จะสามารถนำพาองค์กรให้มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ปฏิบัติงานเพื่อนำไปสู่เป้าหมายเดียวกัน ภาวะผู้นำจึงเปรียบเสมือนอาวุธประจำกายของผู้บริหารมืออาชีพที่จะสามารถสร้างอำนาจชักนำ และมีอิทธิพลได้เหนือผู้อื่น ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีความประพฤติที่เป็นแบบอย่างที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนัส สานานะอะ (2550) ได้ศึกษาบทบาทของ ผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน 4 ด้าน คือ ด้านการกำหนดนโยบาย ด้านการประพฤติเป็นแบบอย่าง ด้านการอบรมสั่งสอน และด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลา ทุกด้านอยู่ในระดับมาก

ขณะที่ด้านอาคารสถานที่ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยกว่าด้านอื่น ๆ เป็นเพราะอาจมีงบประมาณไม่เพียงพอ ไม่มีแผนโครงการรองรับสถานที่ที่ไม่เอื้ออำนวย ไม่มีมุมความรู้ การจัดนิทรรศการ การแสดงผลงานด้านคุณธรรม จริยธรรม ไม่มีการนิเทศตรวจห้องเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฬาร เพชรไพร (2557) ศึกษาเรื่องบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มพระธาตุอุโมงค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ร้อยเอ็ด เขต 3 พบว่า 1) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มพระธาตุอุโมงค์ตามภาระการบริหารงานในโรงเรียนทั้ง 5 ด้านพบว่า โดยรวมในระดับการปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัด

กิจกรรม ด้านบริหารด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านการวัดและประเมินผล และมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน คือด้านการสอน และการนิเทศชั้นเรียน

2. เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมพบว่า 1) ผู้บริหารมีบทบาทในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 2) ด้าน การกำหนดนโยบาย พบว่า บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดกลางแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 3) ด้าน การประพฤติเป็นแบบอย่าง พบว่า ไม่แตกต่างกัน 4) ด้านการอบรมสั่งสอน พบว่า บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนเล็ก กับผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 5) ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน พบว่า บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกัน คือ ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กกับผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ และระหว่างผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กกับผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลางแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 6) ด้านการจัดอาคารสถานที่ พบว่า บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 7) ด้าน การสัมพันธ์ชุมชน พบว่า บทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน ที่เป็นดังนี้อาจมาจากเหตุผลที่ว่า โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่ ผู้บริหารโรงเรียนอาจจะมิบทบาทในการส่งเสริมคุณธรรมมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก เพราะว่า โรงเรียนขนาดกลางและในโรงเรียนขนาดใหญ่มีความพร้อมในทรัพยากรการบริหารมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ไม่ว่าจะเป็น

ด้านงบประมาณ หรือด้านบุคคล สอดคล้องกับงานวิจัยของ Scanlan & Lopez (2012 : 216-218) ได้ศึกษาบทบาทการเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมความหลากหลายทางวัฒนธรรม และคุณธรรมของนักเรียน พบว่าบทบาทที่สำคัญได้แก่ การอำนวยความสะดวกการเป็นผู้นำแบบมีอาชีพ การสร้างความเป็นมืออาชีพให้ครู การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน โดยสรุปจะเห็นว่า ผู้บริหารจึงไม่เพียงเป็นผู้นำการประพฤติปฏิบัติทางจริยธรรมเฉพาะตนเท่านั้น แต่มีหน้าที่สำคัญยิ่ง คือ “การสร้างโรงเรียนให้เป็นสถาบันแห่งคุณธรรม จริยธรรม (ethical institution)” อีกด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูชาติ สามารถกุล (2552) ได้ทำการศึกษารoles of the school administrator in promoting moral and character education in schools. พบว่าผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การวางแผนกลยุทธ์แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01 โดยรายคู่วิทยฐานะขนาดเล็ก และขนาดใหญ่กับโรงเรียนระดับกลาง และขนาดใหญ่แตกต่างกันทางสถิติ .01 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่าง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

1.1 ผู้บริหารโรงเรียนควรมอบหมายในการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียน ทั้ง 6 ด้าน ให้มากยิ่งขึ้นเนื่องจากผลการวิจัยอยู่ในลำดับมาก ควรมีการปรับปรุงและแก้ไขให้อยู่ในระดับมากที่สุด เพื่อเป็นมาตรฐานในการบริหารต่อไป เพราะจะได้ปลูกฝังให้นักเรียนมีคุณธรรมและจริยธรรมที่ดี

1.2 ผู้บริหารโรงเรียนควรส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียน ในด้านการจัดอาคารสถานที่ โดยการจัดสถานที่ต่าง ๆ ให้เอื้ออำนวย ตกแต่งห้องเรียนเพิ่มบอร์ดให้ความรู้ จัดมุมนิทรรศการการแสดงผลงานด้านคุณธรรม จริยธรรม จัดการแข่งขัน การประกวดด้านคุณธรรม จริยธรรม มีการนิเทศตรวจสอบห้องเรียนให้มากยิ่งขึ้น เนื่องจากผลการวิจัยอยู่ในลำดับท้าย ๆ จึงควรปรับปรุงและแก้ไขให้ดีขึ้น

1.3 การนิเทศ กำกับ ติดตาม ของผู้บริหารโรงเรียน จะต้องทำอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ ในการส่งเสริมและการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโดยอาศัยการประพฤติปฏิบัติที่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนเป็นสำคัญ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

2.1 ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 หรือเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อ การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 หรือเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ เพื่อนำข้อค้นพบที่ได้มาศึกษาเปรียบเทียบกับ

2.3 ควรศึกษาปัญหาของการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาเรื่องจริยธรรมของนักเรียนให้เกิดประสิทธิผลมากที่สุด

2.4 ควรศึกษาเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดเขตอื่น ๆ ด้วย

เอกสารอ้างอิง

กรมการศาสนา. (2552). *คู่มือการดำเนินงานเสริมสร้างศีลธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน*. กรุงเทพฯ: กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม.

จุฬารพร เพชรไพร. (2557). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มพระธาตุอุปมุงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ขอนแก่น.

ชูชาติ สามารถกุล. (2552). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. บุรีรัมย์.

ไชยพร เรืองแท้. (2556). *บทบาทของสถานศึกษาในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ราชวิทยาลัย. พระนครศรีอยุธยา.

ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2549). *ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤตินัยศาสตร์และสังคมศาสตร์*.

อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.

นันทพร เชื้อคำ. (2555). *บทบาทของผู้ปกครองในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์แก่นักเรียนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1*. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 6(3), 89.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

บุญฤทธิ์ เหลืองอุมพล. (2558). *ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาคุณธรรมผู้เรียน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2*. วารสาร Veridian E-Journal สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 8(1), 264.

พิชามณูย์ กองแก้ว. (2553). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนในเครือข่ายละมั่ง 1 สปป.ชุมพร เขต 2*. สารนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขา การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา. กรุงเทพฯ.

มนัส สานานะอะ. (2550). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลา*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. ยะลา.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2538). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. (2559). *แผนปฏิบัติการ ปีงบประมาณ 2559*. สุราษฎร์ธานี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2554). *แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2554-2556*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สิทธิศักดิ์ แก้วทา. (2555). แนวทางการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพิจิตร. *วารสารวิชาการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์*, 7(20), 51.
- Scanlan, M., & Lopez, F. (2012). *Vamos: How school leaders promote equity and excellence for bilingual students*. Dissertation Abstract International, 216-218.